

Dkt. David L. Mathewson, Theolojia ya Agano Jipya, Kipindi cha 12, Agano Jipya katika Ufunuo na Watu wa Mungu

© 2024 Dave Mathewson na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Dave Mathewson katika mfululizo wake wa mihadhara kuhusu Theolojia ya Agano Jipya. Huu ni kipindi cha 12 kuhusu Agano Jipya katika kitabu cha Ufunuo na Watu wa Mungu katika Agano la Kale na Agano Jipya.

Tunapoangalia agano jipya katika Agano Jipya, tulisema tunahitaji kuliangalia kwa kuzingatia muundo wa Agano Jipya ambao tayari lakini bado haujakamilika, na tunaona hilo ni kweli katika jinsi Agano Jipya linavyoshughulikia Agano Jipya kwamba maandiko mengi ambayo tumeyaangalia yameonyesha uzinduzi, kipengele ambacho tayari cha Agano Jipya kimeanzishwa katika Kristo na kutimizwa miongoni mwa watu wake.

Lakini nataka kuangalia andiko moja kwa ufupi sana ambalo tayari tumeangalia linaloonyesha utimilifu wa Agano Jipya, jambo ambalo halijafanyika bado, na hilo ni Ufunuo 21 na mstari wa 3. Nami nitasoma tena, nikasikia sauti kubwa kutoka katika kiti cha enzi ikisema, Tazama, maskani ya Mungu sasa iko kati ya watu wake, naye atakaa pamoja nao. Watakuwa watu wake, na Mungu mwenyewe atakuwa pamoja nao na kuwa Mungu wao. Kwa hivyo, haya ni machache tu ya kusema kuhusu hili.

Kwanza kabisa, hili linatokea waziwazi katika muktadha wa uumbaji mpya uliokamilika. Kwa hivyo sasa tunawaona watu wa Mungu wakiishi katika uwepo wa Mungu katika dunia mpya, katika uumbaji mpya, na katika uhusiano wa agano jipya. Pili, ili kuunga mkono hilo, tayari tumetambua kwamba Ufunuo 21:3 ni nukuu ya au dokezo la moja kwa moja la Ezeieli sura ya 37 na mistari ya 26 na 27, agano jipya katika muktadha wa agano jipya la Ezeieli.

Kwa hivyo sasa, ingawa, tena, kwa kweli tulimwona Paulo akinukuu andiko hili pamoja na Mambo ya Walawi 26 nyuma katika sura ya sita ya pili ya Wakorintho katika muktadha wa agano jipya lililoanzishwa tayari. Sasa tunamwona Yohana akichukua andiko hilo hilo kutoka Ezeieli 37, na labda anafikiria Mambo ya Walawi 26 pia. Lakini sasa Yohana ananukuu Ezeieli 36, 37 katika muktadha wa uumbaji mpya uliokamilika.

Kwa hivyo sasa tunawaona watu wa Mungu wakiishi katika uumbaji mpya katika uhusiano mpya wa agano na Mungu akikaa katikati yao. Na tena, kama tulivyotambua katika kitabu cha Ezeieli, kilele cha agano jipya kilikuwa Mungu akiishi na watu wake, Mungu akiishi na watu wake. Ingawa Ezeieli aliona hilo kwa upande wa hekalu la siku za mwisho, sura ya 40 hadi 48.

Sasa Yohana anaiona kwa upande wa watu wenyewe, watu wa Yerusalemu mpya wenyewe wakiwa hekalu la Mungu. Kwa hivyo, mstari huu, kwa namna fulani, unajiandaa kwa sehemu iliyobaki ya Ufunuo 21 na 22 inayoelezea watu, Yerusalemu mpya wenyewe, ambapo Mungu yupo. Na tuliona kauli hiyo ya kushangaza, angalau kwa masikio ya Wayahudi, katika 21, 22, na sikuona hekalu kwa sababu Mungu na Mwanakondoo walikuwa hekalu lake.

Kwa hivyo, Ufunuo 21 ni lengo lililosubiriwa kwa muda mrefu la historia ya ukombozi, ambapo Mungu sasa anakaa katika uhusiano wa agano jipya uliokamilika na watu wake. Kwa hivyo sasa agano jipya, ambalo lilizinduliwa katika huduma ya Yesu, kifo na ufufuo wake, na miongoni mwa watu wake, sasa linapata utimilifu wake wa kilele na uliokamilika katika makao ya agano jipya la Mungu, uhusiano wake wa agano jipya na watu wake katika uumbaji mpya, ambapo dhambi imeondolewa kabisa, na Mungu anakaa nao kwa njia isiyozuiliwa. Kwa hivyo tena, kwa muhtasari wa agano jipya, tumeona kwamba agano jipya ndilo la msingi au agano lenyewe kwa upana zaidi.

Agano ni muundo wa msingi, kama si mada kuu au kitovu; hakika ni aina ya muundo wa msingi wa jinsi Mungu anavyohusiana na watu wake na jinsi Mungu anavyowaletea watu wake baraka. Agano jipya basi linaonekana kutoa aina ya agano kuu linaloleta utimilifu na usemi; maagano mengine yote, mfululizo wa shughuli za kihistoria za agano la Mungu na watu wake, sasa yanapata utimilifu wake wa mwisho katika kuanzishwa kwa agano jipya. Na agano hilo jipya linatimizwa kwanza kabisa, katika Yesu Kristo na huduma yake, kifo chake, na ufufuo wake na linaenea kwa watu wake sasa, lakini hilo linatarajia na bila kusahau bado kwamba linatarajia makao ya mwisho ya agano jipya yaliyotimizwa ya Mungu na watu wake katika uumbaji mpya, ambapo Ufunuo 21 na 22 ipasavyo na Biblia.

Sasa, ninachotaka kufanya ni kuendelea na mada nyingine ambayo inahusiana sana na agano jipya, kama vile hekalu lilivyokuwa. Na hiyo ndiyo mada ya watu wa Mungu. Sasa, watu wa Mungu huenda wakaonekana kama na wanapaswa kuonekana kama ufunguo ikiwa tena, kama sivyo kitovu cha mada kuu ya theolojia ya Agano Jipya hakika ni mada muhimu katika theolojia ya kibiblia na theolojia ya Agano Jipya kwa sababu katika maandiko yote, tunaona Mungu anaumba watu ambao ataingia nao katika uhusiano.

Na tunaona mada hiyo ikiendelezwa katika Agano Jipya la Kale na katika Agano Jipya pia. Na kama mada zingine, nataka kuanza kwa kufuatilia mada hiyo kwa ufupi katika Agano la Kale lote, tena nikichora mistari mipana ya brashi, lakini tutaangalia maandishi kadhaa kwa undani zaidi. Na tena, nasema hivi kila wakati, lakini maandishi kadhaa tunayoyaangalia yatakuwa yale ambayo tayari tumeyaendeleza kuhusiana na mada zingine.

Lakini nataka kuanza kwa kuangalia mada ya watu wa Mungu katika Agano la Kale. Sehemu ya kuanzia ya kuangalia mada ya watu wa Mungu ni kitabu cha Mwanzo, na cha kwanza na cha pili, ambapo tunapata watu wa kwanza wa Mungu, Adamu na Hawa, ambapo tunamwona Mungu akiingia katika uhusiano wa aina ya agano na watu wake, pamoja na Adamu na Hawa. Kwa hivyo, Adamu na Hawa si viumbe wa kwanza kuumbwa tu.

Ndiyo, wako, lakini wao ndio watu wa kwanza wa Mungu. Wao ndio watu ambao Mungu anakusudia kuingia katika uhusiano nao. Lakini tuliona mapema, tuliona nyuma katika utafiti wetu wa Agano la Kale, au utafiti wetu wa Mwanzo 1 na 2, na 3, mwanzoni kabisa mwa kozi hii, tuliona kwamba Adamu na Hawa walianza mfumo wa dhambi na uhamisho ambao utarudiwa baadaye.

Yaani, Adamu na Hawa wanafanya dhambi kwa kutomtii Mungu, masharti ambayo Mungu anawapa, kutotii uhusiano wao wa agano, kukataa kutii, kuamini ahadi za Mungu, na kukataa kutii neno la Mungu. Na kwa sababu hiyo, wanafukuzwa au kufukuzwa kutoka bustanini, kutoka uwepo wa Mungu. Kwa hivyo, basi swali linalohusiana na mada hii ni, Mungu atawaumbaje watu? Mungu atawarejeshaje watu ambao ataingia nao katika uhusiano, ambao atakaa nao na kuishi nao? Kwa hivyo tena, mada hii inahusiana na agano; inahusiana na makao ya hekalu, inahusiana na uumbaji.

Mungu atawajengaje watu, na Mungu ataingiaje katika uhusiano mpya nao? Kwa maana fulani, sehemu inayofuata ya kusimama kwa ufupi sana inaweza kuwa tena simulizi la mafuriko, ambapo Mungu anahukumu wanadamu lakini anahifadhi mabaki, anamhifadhi mtu ambaye kupitia kwake anaonyesha kujitolea kwake kwa uumbaji, kwa watu wake, na hatimaye ataanza kuanzisha uhusiano. Lakini hakika, sehemu inayofuata muhimu ya kuanzia ni Mwanzo sura ya 12, na Mungu anamchagua Ibrahimu, ambaye anakuwa baba wa taifa la Israeli. Na Ibrahimu, samahani, Mwanzo sura ya 12 inaanza na Mungu akimwita Ibrahimu aondoke katika nchi anayoishi sasa, kama tulivyoona, naye atampeleka katika nchi mpya, ambayo atampa yeye na mababu zake.

Lakini sehemu ya ahadi ya Mungu kwa Ibrahimu pia, ni kwamba atamfanya Ibrahimu kuwa taifa kubwa. Kwa hivyo ni kupitia Ibrahimu kwamba Mungu anaanza kuumba watu. Ni kupitia Ibrahimu kwamba Mungu anaanza kurejesha nia yake kwa wanadamu katika Mwanzo 1 na 2. Jambo moja ambalo tutaona ni kwamba utapata athari hii ya kupungua inayoendelea, kuanzia na Adamu na Hawa na uumbaji wote.

Sasa, kutoka kwa wanadamu wote, Mungu humchagua mtu fulani ambaye kupitia kwake atatokea, ambaye kupitia kwake taifa litatokea, ambalo hatimaye litabariki mataifa yote ya dunia. Hata hivyo, simulizi la Ibrahimu pia linaanzisha mada nyingine muhimu, ambayo ni kwamba Israeli inaitwa au kuchaguliwa na Mungu. Kwa hivyo tena, Mungu anachukua hatua ya kuwaita au kuwachagua watu.

Kwa mfano, baadaye katika simulizi la Biblia katika Kumbukumbu la Torati sura ya 7, na mstari wa 6 hadi 8, tunasoma hivi : Kwa maana ninyi mmekuwa watu watakatifu kwa Bwana, Mungu wenu; Bwana, Mungu wenu, amewachagua ninyi kati ya mataifa yote yaliyo juu ya uso wa nchi, kuwa watu wake wa thamani, na mali yake ya thamani. Bwana hakuwapenda ninyi, wala hakuwachagua ninyi kwa sababu mlikuwa wengi kuliko mataifa mengine; maana ninyi mlikuwa wachache kuliko mataifa yote.

Lakini ni kwa sababu Bwana aliwapenda na kutimiza kiapo alichowaapia baba zenu, ndiyo maana aliwatoa Misri kwa mkono wenye nguvu, akawakomboa kutoka nchi ya utumwa kutoka katika nguvu za Farao, mfalme wa Misri. Hii inaleta mada muhimu ambayo Mungu anachagua: Mungu anawaita watu wake kuwa mali yake ya thamani. Mungu anachukua hatua ya kuwachagua watu wake, na tutaona mada hiyo inakuwa muhimu sana baadaye tutakapoingia katika Agano Jipya.

Lakini Ibrahimu hakika ndiye mahali pa kuanzia pazuri. Kwa kweli, Mwanzo 1 na 2 zingekuwa mahali pa kuanzia kwetu, lakini simulizi la Ibrahimu hakika ni mahali pa kuanzia muhimu kwa Mungu kuanza kuunda, kufufua, na kuanzisha upya watu ambao ataingia nao katika uhusiano wa agano. Ibrahimu amechaguliwa na kuitwa na Mungu; watu wake ni mali yake teule, nao wameitwa na Mungu. Tukio muhimu linalofuata, labda, lingekuwa Kutoka, Kutoka Misri, ambapo katika Kutoka tunapata tukio ambalo ni la kielelezo cha ukombozi wa Israeli.

Inaashiria Mungu akiwakomboa watu wake Israeli; huo ni wito wa Mungu, na kuchaguliwa kwa watu wake sasa kunatimizwa katika Mungu akiwakomboa kutoka Misri. Tumeona hilo katika kifungu cha Kumbukumbu la Torati 7 ambacho tumekisoma hivi punde. Sababu ya Mungu kuwakomboa watu wake na kuwaita kutoka Misri ilikuwa hasa kwa sababu alikuwa amewachagua kupitia Ibrahimu, babu yao. Alikuwa amewachagua kama mali yake ya thamani.

Na sasa wito na uteuzi wa Mungu kwa watu wake unajidhihirisha katika Mungu akiwakomboa watu wake kutoka Misri. Kwa hivyo, Kutoka sura ya 6 na mistari ya 6 na 7. Kutoka 6, mistari ya 6 na 7, tunasoma, Kwa hivyo waambie Waisraeli, Mimi ni Bwana, nami nitawatoa chini ya nira ya Wamisri, nitawaweka huru msiwe watumwa wao, nami nitawakomboa kwa mikono iliyonyoshwa na hukumu kuu.

Nitawachukua ninyi kama watu wangu mwenyewe, nami nitakuwa Mungu wenu. Kuna sehemu ya fomula ya agano. Nitakuwa Mungu wenu na nitawachukua ninyi kama watu wangu.

Kwa hivyo tena, watu walio katika agano wameunganishwa pamoja bila kutenganishwa. Nitawachukua ninyi kama watu wangu mwenyewe, nami nitakuwa Mungu wenu; ndipo mtakapojua ya kuwa mimi ndimi Bwana, Mungu wenu, niliyewatoa chini ya nira ya Wamisri.

Kwa hivyo, Mungu anawakomboa watu wake kutoka Misri. Tena, andiko hili linatutambulisha kwa mada zingine, ukombozi, Kutoka mpya, na mada zingine zitakazoendelea baadaye katika kozi hii. Lakini ni wazi kwamba uhusiano wa kipekee wa agano la Mungu na watu wake, ukweli kwamba wao ni watu wake, yeye ni Mungu wao, unaonekana kuwa ndio motisha ya yeye kuwakomboa na kuwaachilia kutoka utumwani Misri.

Njia nyingine ya kuiangalia katika maandishi haya, lakini katika sehemu nyingine zote za Agano la Kale pia, kimsingi tunaona kinachoendelea unapoangalia simulizi la kibiblia, nadhani, ni kwamba Israeli hufanya kazi kama Adamu mpya. Wasomi kadhaa pia wametambua hili. Hivi majuzi NT Wright, msomi wa Agano Jipya, katika baadhi ya maandishi yake.

Lakini kimsingi Israeli inafanya kazi kama Adamu mpya. Hiyo ni, kile ambacho Adamu alipaswa kufanya kama mbeba sanamu wa Mungu, na Adamu na Hawa walipaswa kufanya kama mbeba sanamu wa Mungu, katika kumtii Mungu, katika kutawala viumbe vyote katika nchi ambayo Mungu alikuwa ameiumba sasa na kuwapa kama zawadi yake ya neema, katika kupanua utawala na utukufu wa Mungu katika viumbe vyote, katika kuingia katika uhusiano wa agano na Mungu, sasa inaanza kutimizwa na kutimizwa katika Mungu kuchagua taifa la Israeli, kuanzia na Ibrahimu, na kisha taifa kubwa ambalo lingetoka kwake. Mungu sasa anaanza kuanzisha upya na kutimiza nia yake ya awali kwa wanadamu katika Mwanzo 1 na 2. Kwa hivyo tena, kama Adamu na Hawa, Israeli sasa inakuwa watu wa agano la Mungu.

Mungu anaingia katika uhusiano nao. Atakuwa Mungu wao, nao watakuwa watu wake. Taifa la Israeli linatakiwa kuwa nuru kwa mataifa yote, kuanzia hata Mwanzo 12.

Mataifa yote hatimaye yangebarikiwa kupitia Israeli, kwa hivyo nia ya Mungu haikuwa tu kushughulika na taifa la Israeli na kuwatenga wengine wote, bali yangepaswa kuwa baraka kwa mataifa yote. Baadaye, na katika fasihi nyingi za kinabii, unagundua kwamba Israeli ingepaswa kuwa nuru kwa mataifa. Wangepaswa kufanya kazi kama nuru kwa mataifa yote ya ulimwengu, hatimaye katika kutimiza ahadi iliyotolewa kwa Ibrahimu katika Mwanzo 12.

Kwa hivyo, kama Adamu na Hawa, walipaswa kueneza utawala wa Mungu na utukufu wa Mungu duniani kote, ili kupitia Israeli, mataifa yote ya dunia yabarikiwe. Hata hivyo, kama Adamu na Hawa, taifa la Israeli linaendeleza mzunguko wa dhambi na uhamisho. Kwa kiasi kikubwa kama vile Adamu na Hawa walivyotenda dhambi; walishindwa kutimiza wajibu wa agano, nao walifukuzwa na kufukuzwa kutoka bustani, ardhi, na hekalu ambapo Mungu alikuwepo na watu wake.

Vivyo hivyo, taifa la Israeli linatenda dhambi; walishindwa kutimiza wajibu wa agano, nao wanafukuzwa na kuhamishwa kutoka nchi, kuondolewa hekaluni, na kutoka uwepo wa Mungu. Ingawa moja ya tofauti ni kwamba uwepo wa Mungu unaondoka hekaluni pia, hasa katika kitabu cha Ezeieli, Zekaria, uwepo wa Mungu unaacha na kuacha hekalu katika ishara ya hukumu. Kwa hivyo, Israeli ilipaswa kufanya kazi kama, tena, aina ya Adamu mpya.

Kile ambacho Adamu na Hawa walipaswa kufanya, sasa Mungu anawaita Israeli wafanye. Tayari tumetaja umuhimu wa fomula ya agano. Fomula ya agano katika Maandiko yote, tayari tumeona kwamba katika maandishi niliyosoma mapema kama Kutoka 6, Mungu akiwaita kuwa watu wake na Mungu akiwa Mungu wao.

Fomula ya agano labda ni mojawapo ya dhihirisho muhimu zaidi la nia ya Mungu ya kuunda watu. Fomula ya agano inaonyesha ukweli kwamba Mungu sasa anawakusanya na kuwaumba watu watakaokuwa wake. Fomula hiyo, Nitakuwa Mungu wenu, ninyi mtakuwa watu wangu, au Nitakuwa Mungu wao, nao watakuwa watu wangu, ndiyo kiini cha agano na inaweka kile kilicho katikati ya uhusiano huu wa agano.

Mungu atakuwa Mungu wao, na sasa anatafuta watu. Sasa anaumba watu. Sasa anakusanya watu ambao ataingia nao katika uhusiano wa agano.

Atakuwa Mungu wao, nao watakuwa watu wake. Tuliangalia fomula ya agano katika Mambo ya Walawi 26, katika Yeremia, Ezeieli sura ya 37, na sehemu zingine nyingi. Tunapata fomula ya agano inayoelezea nia ya Mungu ya kuumba watu ili aweze kuwa Mungu wao na wao waweze kuwa watu wake.

Kwa mara nyingine tena, hii inakusudiwa kuwa utimilifu wa kile ambacho Mungu alikusudia katika Mwanzo 1 na 2. Katika Mwanzo 1 na 2, Mungu alikuwa akiumba watu. Hatumii lugha hiyo, lakini karibu unaweza kutumia lugha hiyo kuelezea kile kilichokuwa kikiendelea hapo. Mungu aliwaumba watu ili aweze kuwa Mungu wao nao wawe watu wake.

Tena, walishindwa katika juhudi hiyo upande wao wa uhusiano na wakahamishwa kwa sababu ya dhambi. Lakini sasa Mungu anakusanya tena watu ili kutimiza nia yake ya awali kwa wanadamu katika Mwanzo 1 na 2. Jambo moja ambalo tayari tumeona ni kwamba tutaona jinsi hii inavyoendelea katika sehemu iliyobaki ya Agano la Kale, lakini haswa katika Agano Jipya. Angalia jinsi mada ya watu wa Mungu inavyoanza kwa upana katika Mwanzo sura ya 1 na 2. Tayari nimetaja hili, lakini kwa muhtasari, shughuli za Mungu na watu wake na nia yake ya kuanzisha watu huanza kwa upana na Adamu na Hawa katika muktadha wa uumbaji wote.

Kisha, inajitenga na wanadamu wote. Kwa mfano, tuliona hili katika maandishi ya Kumbukumbu la Torati. Kati ya wanadamu wote na kati ya watu wote, Mungu huchagua watu fulani, akianza na mtu maalum.

Kisha, ilianza kupanuka na kujumuisha taifa zima la Israeli. Lakini kisha inaishia kwa upana tena kukumbatia mataifa yote ya dunia na kukumbatia viumbe vyote na watu wote. Kwa hivyo hii inaanza kwa upana, inakuwa nyembamba, na kisha inakuwa pana tena.

Tutaona hili katika Agano Jipya pia. Jinsi itakavyofanya kazi ni mara nyingine tena , Mungu anaanza kwa upana na Adamu na Hawa katika muktadha wa uumbaji wote; anaweka uchaguzi wake kwa Ibrahimu na taifa la Israeli. Ingawa kuna matarajio ya kinabii kwamba hili litapanuka, ambapo Israeli itakuwa tena nuru kwa mataifa na mataifa yote ya dunia ili , nitabishana, kutimiza ahadi za Israeli.

Yesu atatimiza ahadi na nia za watu wa Mungu, Israeli. Kisha itapanuka tena, kama kioo cha saa, ikianza kuwa pana, ikipungua, na kisha kupanuka. Lakini ahadi hizo zimepunguzwa zaidi katika nafsi ya Yesu Kristo.

Kisha, watapanuka na kuwajumuisha Wayahudi na Mataifa, wote walio na imani katika Yesu Kristo na sasa wanakuwa watu wa kweli wa Mungu. Kwa hivyo pana, nyembamba, pana, Adamu na Hawa, uumbaji, mwembamba, Ibrahimu na Israeli, mwembamba, Yesu Kristo, na kisha atapanuka tena ili kukumbatia uumbaji wote, ikiwa ni pamoja na Wayahudi na Mataifa, wanaoitikia kwa imani kwa Yesu Kristo. Pia tutaona, sehemu ya mpango huo pia ni kwamba watu wa Mungu pia wanashiriki katika kipimo ambacho tayari lakini bado hakijafika na pia wanashiriki katika utimilifu, kwanza kabisa, katika Kristo, na kisha kutimizwa katika watu wake ambao ni wake katika imani.

Tutaona hilo pia, kama sehemu ya kupunguzwa huku na kisha kupanuka huku katika ukuzaji wa mada ya watu wa Mungu. Ninachotaka kuangalia baadaye kuhusiana na Agano la Kale, basi, ni kufuatia marudio ya Israeli ya hali ngumu ya Adamu na Hawa, ambapo, tena, Adamu na Hawa wanaitwa kuwa watu wa Mungu. Wanashindwa kwa sababu ya kutotii, na wanahamishwa.

Kisha Israeli huja kama Adamu mpya ili kukamilisha kile ambacho Adamu na Hawa walipaswa kufanya, ili kuwa watu wa Mungu. Pia wanatenda dhambi na kushindwa na kuhamishwa. Hilo, basi, linatungoza kwenye matarajio ya kinabii ya kurejeshwa kwa Israeli kutoka uhamishoni, lakini pia matarajio ya kinabii ya kuingizwa kwa Mataifa pia, kwamba Israeli hatimaye, kwa kushirikiana na nia ya Mungu kwamba Adamu na Hawa wangeeneza utukufu na uwepo wa Mungu duniani kote, na kwa kushirikiana na Mwanzo 12, kwamba Ibrahimu angekuwa baraka kwa mataifa yote ya dunia, tunaona katika manabii, basi, matarajio kwamba Mataifa pia wangejumuishwa katika wokovu ambao Mungu angeuleta.

Lakini nataka kuanza kwa kuangalia baadhi ya matarajio ya kinabii ya kurejeshwa kwa Israeli kutoka uhamishoni. Na sehemu moja ya kuanzia ni kitabu cha Isaya. Na, tena, picha ni kwamba Israeli imekuwa hivyo sasa; falme za kusini na kaskazini zilipelekwa uhamishoni kwa sababu ya kutotii, kuondolewa katika nchi yao, kuondolewa katika uwepo wa Mungu, na sasa manabii wanatarajia kurejeshwa kwa watu wa Mungu kutoka uhamishoni.

Kwa mfano, Isaya sura ya 2, Isaya, sehemu ya kwanza ya kitabu, anawaonya watu kuhusu kitakachotokea, kwamba wako karibu kwenda uhamishoni kwa sababu ya kutotii, na kisha baadhi ya sehemu za baadaye za kitabu zinawaona wakiwa uhamishoni lakini pia zinazungumzia hali baada ya uhamisho. Lakini katika sehemu hii, sura ya 2, mwanzoni kabisa, ingawa Isaya anawakemea watu wa Yuda kwa uasi wao na dhambi zao, katikati ya hukumu yao, sura ya 1 kwa kiasi kikubwa ni mfululizo wa hukumu au ukosoaji wa Israeli, katikati ya hayo, katika sura ya 2, tunasoma haya. Sura ya 2, na kuanzia na mstari wa 2, katika siku za mwisho ambazo zingekuwa katika siku zijazo, mlima wa hekalu la Bwana utawekwa kama mlima mrefu zaidi.

Itainuliwa juu ya vilima, na mataifa yote yatamiminika huko. Watu wengi watakuja na kusema, Njoni, twende mlimani kwa Bwana, kwenye hekalu la Mungu wa Yakobo. Atatufundisha njia zake, ili tupate kutembea katika mapito yake.

Sheria itatoka Sayuni, neno la Bwana litatoka Yerusalemu. Atahukumu kati ya mataifa na kutatua migogoro ya watu wengi. Watafua panga zao ziwe majembe, na mikuki yao iwe miundu ya kupogoa.

Mataifa hayatachukua panga dhidi ya mataifa, wala hayatajifunza vita tena. Njoni, wazao wa Yakobo, twende katika nuru ya Bwana. Sasa, andiko hili pia ni muhimu kwa kujumuisha mataifa yanayokuja Yerusalemu, lakini linazungumzia waziwazi urejesho wa watu wa Mungu.

Kwa wale ambao wako karibu kuhukumiwa kwa sababu ya dhambi na uasi, sasa, mwanzoni kabisa mwa kitabu chake, mwandishi anatoa ujumbe wa matumaini, urejesho, na wokovu wakati watu wa Mungu watarejeshwa Sayuni. Hilo litafanya kazi ili kuvutia mataifa kuja kujifunza njia za Bwana. Isaya sura ya 43, Nimeruka tu mbele ya Ezeieli, Isaya sura ya 43, andiko lingine, sehemu kubwa ya 40 hadi mwisho wa kitabu, hasa 40 hadi 55, linazungumzia kurudi kutoka uhamishoni na kurejeshwa kwa nchi ya watu wa Mungu.

Lakini mstari wa 43 wa 5 na 6, Usiogope, kwa maana mimi nipo pamoja nawe. Nitawaleta watoto wako kutoka mashariki na kukukusanya kutoka magharibi. Nitaambia kaskazini, Watoe, na kusini, usiwazuie.

Waleteni wanangu kutoka mbali na binti zangu kutoka miisho ya dunia, kila mtu anayeitwa kwa jina langu, niliyemuumba kwa ajili ya utukufu wangu, niliyemuumba na kumfanya. Watoeni wale walio na macho lakini ni vipofu, walio na masikio lakini ni viziwi. Kwa hivyo sasa watu wa Mungu wanaelezewa kama watoto au wana ambao Mungu atawaita na kuwaleta kutoka uhamishoni, na kuwarudisha katika nchi katika tendo la urejesho.

49, andiko lingine moja tu la 49, Isaya, bado ni kitabu cha Isaya. Sura ya 49 na mstari wa 8, kuanzia mstari wa 8. Bwana asema hivi: Wakati wangu uliokubaliwa nitakujibu, na siku ya wokovu nitakusaidia. Nitakutunza na kukufanya uwe agano la watu, ili kuitengeneza nchi na kugawa tena urithi wake uliokuwa ukiwa.

Kuwaambia mateka, Tokeni, na wale walio gizani, muwe huru. Watakula kando ya barabara na kulisha kila kilima kikavu. Hawataona njaa wala kiu wala joto la jangwani wala jua halitawachoma.

Yeye awahurumiaye atawaongoza na kuwaongoza kando ya chemchemi za maji. Nitageuza milima yangu yote kuwa njia, njia zangu zote zitainuliwa. Tazama, watakuja kutoka mbali, wengine kutoka kaskazini, wengine kutoka magharibi, wengine kutoka eneo la Aswan.

Pigeni kelele za shangwe, enyi mbingu! Furahini, enyi nchi! Pazeni sauti kwa nyimbo, enyi milima! Kwa maana Bwana huwafariji watu wake, naye atawahurumia walioteseka. Kwa hivyo sasa watu wake wanateseka kwa sababu wako uhamishoni, lakini Isaya 49 inatarajia siku ambayo Mungu atawarudisha kwa furaha. Mungu atawarudisha watu wake katika nchi na kufanya agano naye.

Tumeona Isaya sura ya 60. Tayari tumesoma sehemu za hilo, lakini inuka, uangaze, kwa kuwa nuru yako imekuja, na utukufu wa Bwana umekuzukia. Mstari wa 3, mataifa watakuja kwenye nuru yako na wafalme kwenye mwanga wa mapambazuko yako. Inua macho yako na utazame pande zote, wote watakusanyika na kukujia.

Wana wako wanakuja kutoka mbali, na binti zako wamebebwawa viunoni mwao. Ndipo utakapotazama na kung'aa, na moyo wako utadunda na kushangilia. Utajiri wa bahari utaletwa kwako; utajiri wa mataifa utakujia.

Kuna maandiko mengine ambayo ningeweza kusoma katika sehemu iliyobaki ya sura ya 60, lakini Isaya 60 yote inatarajia kurejeshwa kwa watu wa Mungu katika nchi, kurudi kwenye uhusiano wa agano naye. Tunapata kitu kama hicho katika sura ya 36 na 37 ya Ezeieli. Tena, sijui kama nataka kusoma yote hayo, lakini sura za 36 na 37 za Ezeieli pia ziko katika muktadha wa kurejeshwa kwa watu wa Mungu.

Tena, sababu ya kusoma baadhi ya maandiko haya ni ili uweze kuelewa lugha na mada utakapofika kwenye Agano Jipya na kuona jinsi zinavyoendelea hapo. Hii ni

Ezekieli 36, tena, neno la Bwana lilinijia, mwana wa Adamu, watu wa Israeli walipokuwa wakiishi katika nchi yao wenyewe, waliitia unajisi kwa mwenendo wao na matendo yao. Mwenendo wao ulikuwa kama uchafu wa kila mwezi wa mwanamke machoni pangu, kwa hiyo nilimwaga ghadhabu yangu.

Mstari wa 19, niliwatawanya, niliwahukumu. Mstari wa 19, kisha mstari wa 22, kwa hiyo asema Bwana, Bwana Mwenye Enzi Kuu asema hivi, Si kwa ajili yenu, enyi watu wa Israeli, kwamba nitafanya mambo haya, bali kwa ajili ya jina langu takatifu, ambalo mmelitia unajisi kati ya mataifa. Mstari wa 23, Nitaonyesha utakatifu wa jina langu kuu, ambalo limetiwa unajisi kati ya mataifa.

Ndipo mataifa yatajua ya kuwa mimi ndimi Bwana, asema Bwana Mwenye Enzi Kuu. Kwa maana nitawatoa katika mataifa, nitawakusanya kutoka nchi zote, na kuwarudisha katika nchi yenu wenyewe. Kisha, andiko la Agano Jipya likanyunyizia maji, likiwapa moyo mpya.

Mstari wa 28, ndipo nitakapowapa nchi niliyowapa baba zenu, iliyunganishwa na ahadi za Ibrahimu katika Mwanzo 12. Mtakuwa watu wangu, nami nitakuwa Mungu wenu. Nitawaokoa na uchafu wenu wote, nitaita nafaka na kuizidisha, wala sitaleta njaa juu yenu.

Nitaongeza matunda ya miti na mavuno ili msipate aibu tena. Ndipo mtakapokumbuka njia zenu mbaya na matendo yenu maovu, nanyi mtajichukia wenyewe kwa sababu ya dhambi zenu na machukizo yenu. Nataka mjue kwamba ninafanya hivi kwa ajili yenu, asema Bwana Mwenye Enzi Kuu.

Kwa hivyo, kuna mengi zaidi ambayo tunaweza kusoma. Na kisha, katika sura ya 37, Ezekieli anasema kitu kama hicho kupitia sitiari ya mifupa mikavu inayoinuliwa na kuungana, na kisha nyama huja juu yake, na kisha Mungu hupulizia Roho Yake, Roho Yake ya Agano ndani yake, na kisha tunapata fomula ya agano pia katika Ezekieli 37. Kisha, pia kuna marejeleo ya Agano la Daudi, ambapo Daudi anatawala juu yake katika sura ya 37 na mstari wa 24.

Kwa hivyo, Ezekieli vile vile anatarajia wakati ambapo Mungu atawakusanya watu wake kutoka uhamishoni, ambao wamehamishwa na kutawanywa kwa sababu ya dhambi, kama Adamu na Evri, Mungu atawakusanya tena katika nchi yao, atafanya upya agano lake, na kurejesha uhusiano wake wa agano na watu wake. Watakuwa watu wake tena, naye atakuwa Mungu wao. Yeremia 31.

Katika Yeremia 31, katika muktadha wa uhusiano wa agano na Israeli, tuliona tena, tena hatutarudi nyuma na kusoma hilo, lakini katika Yeremia 31, Mungu anakusudia kurejesha uhusiano wake wa agano na watu wake, kuwarudisha katika nchi, na kuwafanya kuwa watu wake. Yeye atakuwa Mungu wao, nao watakuwa watu wake. Sasa, kilicho muhimu katika baadhi ya maandiko haya pia, hasa maandishi ya Yeremia

31 na maandishi ya Ezeieli, ni kwamba hii pia inadhanika kuunganishwa kwa falme za kaskazini na kusini katika maandishi ya kinabii.

Mungu ataunganisha ufalme wa kaskazini wa Israeli na ufalme wa kusini wa Yuda. Atarejesha ahadi Zake kwa watu Wake, falme za kaskazini na kusini. Ukikumbuka historia yako ya Agano la Kale, taifa la Israeli liligawanyika katika falme mbili, lakini tunaona unabii ukiwa na wafalme wao wenyewe na mahali pao pa ibada, lakini tunaona manabii wakitarajia wakati ambapo watarejeshwa, na Mungu atatimiza ahadi Zake kwa watu wote wawili na kuwaunganisha pamoja kama taifa moja.

Tunaweza kutaja maandiko mengine kadhaa, lakini maandiko ya unabii yanatabiri wakati ambapo Mungu atawarejesha watu wake na kuingia katika uhusiano wa kurejesha agano lake katika agano jipya, ambapo Yeye atakuwa Mungu wao, nao watakuwa watu wake, tena katika kutimiza ahadi za Mungu alizompa Ibrahimu, ambazo nazo zilikuwa utimilifu wa nia ya awali ya Mungu kwa uumbaji katika Mwanzo 1 na 2. Mbali na na katika muktadha wa matarajio ya kinabii ya kurejeshwa kwa Israeli kutoka uhamishoni, kama nilivyosema tayari, pia tunapata matarajio mengi ya kuingizwa kwa Mataifa. Hiyo ni mara nyingine tena, nadhani, katika kutimiza Mwanzo 1 na 2, ambapo nia ya Mungu ilikuwa Adamu na Hawa kueneza utawala wa Mungu na utukufu wake katika uumbaji wote, sasa tunaona kwamba wokovu na urejesho si kwa watu wa Mungu tu, Israeli, bali pia ni kuwajumuisha Mataifa pia. Mwanzo wa hili ni Mwanzo 12:1-3, ambapo Mungu anaahidi kumtoa Ibrahimu kutoka katika nchi yake, kumleta katika nchi mpya, kulifanya jina lake liwe kuu, kumfanya kuwa taifa kubwa, na kumbariki, lakini pia mataifa yote ya dunia yangebarikiwa kupitia yeye.

Sasa, ninachofikiri kinaendelea katika fasihi ya unabii ni kwamba tumeanza kuona hilo likitendeka hata katika maandishi ya unabii. Pale ambapo maandishi ya unabii yanatabiri kuingizwa kwa Mataifa, hili hatimaye linapaswa kuonekana kama utimilifu wa ahadi ya Mungu kwa Ibrahimu kwamba mataifa yote ya dunia yangebarikiwa kupitia yeye na kupitia taifa hili kubwa ambalo lingetoka kwake. Na kama nilivyokwisha sema, hilo, nalo, litaonekana kama utimilifu wa nia ya Mungu kwa wanadamu na kwa uumbaji wake wa kwanza katika Mwanzo 1 na 2. Kwa hivyo, kutaja tu maandiko machache ya unabii, tayari tumesoma Isaya sura ya 2, ambapo katika Isaya sura ya 2, mwandishi anatarajia kwamba Sayuni itakaporejeshwa, mataifa yote, anasema, milima ya hekalu la Bwana itaimarishwa, itainuliwa juu ya vilima, na mataifa yote yatamiminika kwake.

Mataifa mengi, watu wengi watakuja na kusema, Njoni, twende mlimani kwa Bwana, kwenye hekalu la Mungu wa Yakobo. Atatufundisha njia zake ili tuweze kutembea katika mapito yake. Sheria itatoka Sayuni, na neno la Bwana kutoka Yerusalemu.

Isaya sura ya 56, Isaya sura ya 56, na mstari wa 6 hadi 11. Na kwa njia, zaidi ya manabii wengine wowote, na hii inaweza kuwa ndiyo sababu Isaya ana jukumu

muhimu sana katika Agano Jipya, zaidi ya manabii wengine wowote, Isaya anatarajia au anasisitiza kuingizwa kwa Mataifa katika wokovu na kugeuzwa kwa Mataifa katika wokovu wa mwisho wa dunia ambao Mungu atanzisha—mistari ya 6 na 7 ya Isaya 56.

Na wageni wajifungao kwa Bwana, ili kumtumikia, na kupenda jina la Bwana, na kuwa watumishi wake, wote waishikao Sabato bila kuichafua, na kulishika agano langu, hao nitawaleta kwenye mlima wangu mtakatifu, nami nitawapa furaha katika nyumba yangu ya sala. Sadaka zao za kuteketezwa na dhabihu zitakubaliwa juu ya madhabahu yangu, kwa maana nyumba yangu itaitwa nyumba ya sala kwa mataifa yote. Bwana Mwenye Enzi Kuu asema, Yeye awakusanyaye waliohamishwa wa Israeli, nitawakusanya wengine zaidi, zaidi ya wale waliokusanyika tayari.

Kwa hivyo, Isaya anatarajia hasa wakati ambapo Mungu, tena, atawarejesha watu wake, Israeli, bali pia atatumika kuwavutia na kuwaleta watu wengine na mataifa mengine. Mataifa yatamiminika Yerusalemu, na mataifa yatakuja kumwabudu Mungu, na mataifa yatakuja kuitikia kwa utii na kushiriki wokovu wa agano jipya ambao Mungu huwapa watu wake. Nadhani pia kuna marejeleo katika Ezeieli sura ya 36.

Ezeieli sura ya 36 na mstari wa 23. Katika Ezeieli 36, kama tulivyokwisha kuona mara nyingi, kuwa katika muktadha wa Mungu kurejesha uhusiano Wake na watu Wake. Angalia 23, ingawa haimanishi waziwazi wokovu wa mataifa, wa mataifa yanayokuja Yerusalemu kujifunza njia za Bwana, kama tulivyoona katika sura ya 2 ya Isaya.

Lakini Ezeieli 36:23 ina marejeleo haya. Nitaonyesha utakatifu wa jina langu kuu, ambalo limetiwa unajisi miongoni mwa mataifa, jina ambalo mmelitia unajisi miongoni mwao; ndipo mataifa yatajua ya kuwa mimi ndimi Bwana, asema Bwana Mwenye Enzi Kuu.

Ninapothibitishwa kuwa mtakatifu kupitia wewe mbele ya macho yao, pia tayari tumeangalia Isaya 60 na Isaya 60 katika muktadha wa marejesho ya Israeli, ujenzi mpya wa Yerusalemu, na marejesho ya watu wa Mungu katika nchi yao, pia inajumuisha marejeleo mengi kuhusu kuingizwa kwa mataifa, mataifa yanayokuja . Wakati mwingine picha hutofautiana katika Isaya.

Wakati mwingine, mataifa huonekana kuja kuwatumikia Israeli. Wakati mwingine, huja kushiriki katika Sabato na katika njia za Israeli. Lakini wakati mwingine, hupata wokovu, hasa katika sura ya 2 ya Isaya.

Lakini ni wazi kwamba Isaya na hata Ezeieli 36 wanaonekana kutabiri kuingizwa kwa mataifa katika wokovu ambao Mungu sasa atawaletea watu wake, Israeli, atakapowarejesha. Kwa kweli, Israeli yenyewe itafanya kazi kama nuru kwa mataifa

yote, kuwaleta, katika kutimiza ahadi kwa Ibrahimu, za kuwa baraka kwa mataifa yote. Maandiko mengine mawili ambayo pia yana jukumu katika Agano Jipya, lakini maandiko mengine mawili ambayo pia yanaonekana kutabiri kuingizwa kwa Mataifa katika wokovu ni Danieli sura ya 7 na mstari wa 14.

Danieli 7 mstari wa 14. Nitarudi nyuma na kusoma mstari wa 13. Katika maono yangu usiku, nilitazama, na mbele yangu alikuwepo mmoja kama mwana wa binadamu, akija pamoja na mawingu ya mbinguni.

Aliwakaribia wazee wa siku, akaongozwa mbele zake. Akapewa mamlaka, utukufu, na nguvu za ukuu, na mataifa yote na watu wote wa kila lugha wakamwabudu. Kwa hivyo, angalia kwamba watu wote, mataifa yote, na watu wa kila lugha walimwabudu.

Utawala wake ni utawala wa milele ambao hautapita. Ufalme wake ni ule ambao hautaangamizwa kamwe. Kisha, ule mwingine ningeweza kuongeza ni Zekaria sura ya 14.

Na hili ndilo la mwisho tutakalolirejelea, ingawa kuna maandiko mengine ambayo tunaweza kuyaangalia. Lakini katika Zekaria sura ya 14, ambayo tena ni maandishi yanayohusu urejesho wa watu wa Mungu, Zekaria 14 pia inawaonyesha wale kutoka mataifa wakija kushiriki wokovu wa mwisho wa dunia ambao Mungu huleta atakapowarejesha watu wake, Israeli. Kwa hivyo, tunapoangalia matarajio ya kinabii ya urejesho wa watu wa Mungu, tunaona mada hizo mbili miongoni mwa zingine.

Tunaona mada hizo mbili kuu katika uhusiano wetu na watu wa Mungu. Mungu atawarejesha watu wake, Israeli, kutoka uhamishoni. Atawarudisha katika nchi.

Ataingia katika uhusiano wa agano nao. Atakuwa Mungu wao. Watakuwa watu wake.

Lakini wakati huo huo, manabii wanatarajia kila mara kwamba watu kutoka mataifa mengine, watu wengine, pia watajumuishwa katika wokovu katika kutimiza ahadi ya Ibrahimu kwamba Israeli itakuwa baraka kwa mataifa yote. Mataifa yote hatimaye yangebarikiwa kupitia ahadi alizopewa Ibrahimu, ambazo tulizona tena. Huo ni utimilifu wa nia ya Mungu kwa uumbaji na ubinadamu kutoka Mwanzo sura ya 1 na 2. Kwa hivyo maandishi ya kinabii yanatuacha na matarajio ya kurejeshwa kwa watu wa Mungu katika uhusiano wa agano naye, na kisha matarajio ya watu kutoka mataifa mengine, ya Mataifa kujumuishwa katika hilo pia.

Sasa swali linaisha, hilo litatimizwaje? Hilo litatokeaje? Hilo linatuleta mwanzoni mwa mada ya Agano Jipya ya watu wa Mungu. Na kwa kweli, ili kuanzisha maendeleo ya Agano Jipya ya watu wa Mungu wenye mada, kumalizia na matarajio ya kinabii ya urejesho wa watu wa Mungu, na pia kuingizwa kwa Mataifa, kuna aina mbalimbali za mifumo ya kitheolojia, tena, ya kuelewa watu wenye mada ya Mungu katika Agano

Jipya, hasa kama inavyohusiana na watu wa Israeli, watu wa Mungu katika Agano la Kale, na matarajio ya kinabii ya urejesho na utimilifu wa ahadi za urejesho. Baadhi ya haya tumeyataja tayari kuhusiana na Agano Jipya, lakini mbinu moja ni ile inayojulikana kama Utawanyiko wa Kikawaida.

Dispensationalism ya Kitamaduni inaelewa katika umbo lake la kihistoria, Dispensationalism ya Kitamaduni ilielewa kiasi kikubwa cha kutoendelea kati ya watu wa Mungu katika Agano la Kale, Israeli, na watu wa Mungu katika Agano Jipya, Kanisa. Na hizo mbili hazikuwa sawa, na hizo mbili hazikupaswa kuchanganyikiwa. Mungu alikuwa ametoa ahadi kwa taifa la Israeli kwamba angetimiza na Israeli, na Israeli pekee, kihalisi katika masharti ambayo zilitolewa.

Kwa hivyo, tunapofika kwenye Agano Jipya, tunachokiona ni watu ambao ni kitu tofauti, ambacho hakipaswi kuchanganywa na taifa la Israeli, bali ni watu ambao kimsingi watarithi ahadi za kiroho, ahadi za msamaha na wokovu, n.k. Lakini tunaona katika Agano la Kale watu wa Israeli ambao wamefafanuliwa kikabila na hawapaswi kuchanganywa nao na wanapaswa kuwekwa kando na watu wa Mungu, Kanisa, katika Agano Jipya. Sasa, kuna njia mbalimbali zinazoeleweka ndani ya Utawa.

Tulisema kuna kile kinachojulikana kama Utawanyiko wa Maendeleo. Baadhi ya Watawanyiko wanasema kwamba kuna mwendelezo zaidi. Bado wangesema, ndiyo, kuna mustakabali wa Israeli ya Kitaifa ya Kikabila, lakini Kanisa kwa maana fulani limeunganishwa na, na kuna mwendelezo kati ya watu wa Mungu wa Agano Jipya na Israeli ya Agano la Kale, ingawa bado wangedumisha kutoendelea kwamba kuna mustakabali wa Israeli ya Kikabila.

Harakati nyingine mara nyingi hujulikana kama Theolojia ya Kubadilisha. Mara nyingi unasikia watu wakizungumzia Theolojia ya Kubadilisha, na hiyo ni kwamba Kanisa linachukua nafasi ya taifa la Israeli. Mungu alitoa ahadi hizi zote kwa Israeli, na kwa sababu ya uasi wa Israeli na kukataa kutii, sasa tunapata ahadi hizo, na matarajio ya kinabii ya kutimizwa kwa ahadi hizo, sasa yamehamishiwa kwa Kanisa, watu wapya wa Mungu.

Kwa hivyo, Kanisa linachukua nafasi ya Israeli kama warithi wa ahadi zilizotolewa kwa Israeli. Wao ndio Israeli mpya wa kweli, na kwa kweli wanachukua nafasi ya Israeli ya Agano la Kale na sasa wanarithi ahadi zilizotolewa kwa Israeli. Kwa hivyo hiyo mara nyingi huitwa Theolojia ya Kubadilisha, na mara nyingi utasikia watu wakizungumzia hilo, na watu wengi bado wanatetea aina ya Theolojia ya Kubadilisha.

Kwa fito hizo mbili, kwa namna fulani, na kuna dhana zingine za uhusiano kati ya Israeli kama watu wa Mungu na Kanisa ambazo tunaweza kuzizungumzia, lakini kwa kuwa hilo ni aina ya mandhari yetu, nataka kuuliza swali basi, na nataka kuzungumzia kuhusu kile ambacho, tunapoangalia Agano Jipya, Agano Jipya linaelewa watu wa Mungu ni nini? Agano Jipya linaelewaje uhusiano kati ya watu wa Mungu na Agano

Jipya, kile ambacho mara nyingi huitwa Kanisa, na watu wa Mungu wa Israeli wa Agano la Kale? Kwa maoni yangu, sehemu ya kuanzia ni nafsi ya Yesu Kristo, kama tulivyoona katika mada zingine nyingi za kibiblia-theolojia. Kwa hivyo, nataka kuanza na Injili na kuonyesha tena kwamba ahadi za Mungu kurejesha, kuanzisha, na kuunda watu huanza na Yesu Kristo kama Israeli wa kweli, kama yule anayetimiza na kuonyesha nia za Mungu na ahadi za Mungu kwa watu wake katika Agano la Kale. Sehemu ya kuanzia ni Mathayo sura ya 2, na sitasoma Mathayo sura yote ya 2 kwa sababu, natumaini, hadithi hiyo unaijua vyema.

Tunaisoma sana wakati wa Krismasi, bila shaka, na tunasikia mahubiri juu yake. Lakini mengi yanaendelea katika Mathayo sura ya 2, na hoja kuu ninayotaka kuizungumzia, nami nitaangalia tu maandiko machache, sitasoma sehemu nzima, lakini hoja kuu ninayotaka kuizungumzia ni utoto wa Yesu, sura ya 2, ikisimulia nyendo za Yesu katika utoto wake, baada tu ya kuzaliwa kwake. Harakati za Yesu katika sura ya 2 zilionekana kuakisi na karibu kurudia na kurudia historia ya Israeli wenyewe.

Kwa hivyo utaona, kwa mfano, Yesu, baada ya kuzaliwa kwake, Yesu anashuka hadi Misri, anatoka Misri, na unapata nukuu hiyo katika sura ya 2 na mstari wa 15: kutoka Misri nimemwita mwanangu. Pia tunasoma simulizi la Herode. Anapogundua kwamba Mamajusi wamemshinda akili, anaamua kuwaua watoto wote wa kiume wawili na chini ili kujaribu kumwangamiza mwokozi wa Israeli; mrejeshe katika sura ya 1, Yusufu aliamriwa kumwita Yesu, Yesu kwa sababu atawaokoa watu wake kutoka kwa dhambi zao. Kwa hivyo una Yesu akiwa mkombozi, aina ya Musa mpya, ambaye angewaokoa watu wake, lakini kama Musa na kama taifa la Israeli, kwa kweli, kama Musa, mtawala wa kigeni anajaribu kumuua na kumwangamiza na kuwaua watoto wote wa kiume kama Farao alivyofanya, na kisha Yesu na familia yake wanashuka hadi Misri, na Mungu anawaita kutoka Misri, anawatoa kutoka Misri, kama alivyowafanyia Israeli.

Kwa kweli, nukuu hiyo, kutoka Misri nilimwita mwanangu, ni marejeleo ya Mungu akiwaita Israeli kutoka Misri, kutoka Misri, kutoka kitabu cha Hosea, Hosea sura ya 11 na mstari wa 1. Cha kufurahisha, unarudi nyuma na kusoma kitabu cha Kutoka, ambapo Mungu mara nyingi humwita Israeli mwanawe. Kwa hivyo sasa ni kama mwandishi wa Mathayo anataka kusema kwamba Mungu anafanya kazi ili kutimiza ahadi zake kwa Israeli kupitia mwanawe mkuu, Yesu Kristo, kwa kumfanya Yesu arudie na kurudia na kukariri historia ya Israeli kwa kumuunganisha na Musa na Israeli. Kwa hivyo, Yesu ndiye mwokozi, mkombozi, aina ya aina ya mkombozi kama Musa, ambaye atawaokoa watu wake.

Yeye, kama Musa, anaepuka vitisho vya kifo vya mtawala wa kigeni; wakati huu, ni Herode badala ya Farao, ambaye anaamua kuwaua watoto wote wa kiume ili kuhakikisha anapata mkombozi wa Israeli. Na kama Misri, kama taifa la Israeli, Yesu yuko Misri, na Mungu anamwita na kumtoa Misri ili Yesu Kristo aonekane waziwazi,

tena, kama aina ya kurudia historia ya Israeli. Hili linaonekana wazi zaidi katika sura ya 4 ya Mathayo.

Katika sura ya 4 ya Mathayo, tunasoma kuhusu majaribu ya Yesu nyikani, na Mathayo anaanza kwa kusema kwamba Yesu aliongozwa na Roho nyikani ili ajaribiwe na Ibilisi. Baada ya kufunga kwa siku 40 mchana na usiku, alikuwa na njaa. Mjaribu akamjia, Ibilisi akamjia na kumwambia, Ukiwa wewe ni Mwana wa Mungu, yaambie mawe haya yawe mkate.

Tena, mwana lilikuwa jina lililotumika kwa taifa la Israeli. Sasa Yesu ni mwana wa Mungu, na Shetani sasa anajaribu hilo kwa kusema, ukiwa wewe ni mwana wa Mungu, yaambie mawe haya yawe mkate. Yesu akajibu, imeandikwa, mtu hataishi kwa mkate tu, ila kwa kila neno litokalo kinywani mwa Mungu.

Kisha Shetani anampeleka kwenye hekalu refu, kwenye kilele cha hekalu, na kumwambia aruke chini. Na Yesu anajibu, pia imeandikwa, usimjaribu Bwana Mungu wako. Kisha Shetani anampeleka kwenye mlima mrefu sana, anamwonyesha falme zote, na kusema, Nitakupa hizi ukiniabudu.

Na kisha Yesu anasema, ondoka kwako, Shetani. Kwa maana imeandikwa, Msujudie Bwana Mungu wako, na umtumikie yeye peke yake. Sasa, jambo ninalotaka kutaja kuhusu andiko hili ni mambo machache.

Kwanza kabisa, kwa mara nyingine tena, tunamwona Yesu akirudia historia ya Israeli. Lakini si historia ya Israeli tu, bali pia ningebishana kuhusu historia ya Adamu na Hawa. Angalia jambo ninalotaka kueleza; angalia tena mtindo wa majaribu au majaribu na dhambi na uhamisho.

Kwa hivyo, Adamu na Hawa wanajaribiwa na kujaribiwa bustanini na Shetani; wanatenda dhambi, na wanahamishwa. Israeli inakuja kama Adamu mpya, kusudi la Mungu la kutimiza kile ambacho Adamu na Hawa walishindwa kufanya. Pia wanajaribiwa na kujaribiwa, wanatenda dhambi, na pia wanafukuzwa au kufukuzwa kutoka bustanini. Sasa Yesu anatokea, na anajaribiwa na kujaribiwa, lakini Yesu anafaulu mtihani.

Anafanya na kutimiza kile ambacho Adamu na Hawa walishindwa kufanya na kile ambacho Israeli walishindwa kufanya. Sasa, Yesu anafaulu jaribio katika jaribu lake. Angalia marejeleo ya siku 40 na usiku 40 ambazo zina uhusiano na majaribu, majaribio, na kutangatanga kwa Israeli jangwani.

Angalia pia, kama nilivyosema, marejeleo kwa Mwana wa Mungu. Israeli alikuwa Mwana, na sasa Yesu ndiye Mwana wa kweli wa Mungu kwa njia ya kipekee. Jambo la mwisho ninalotaka uligundue ni maandiko ambayo Yesu ananukuu anapojaribiwa.

Hii ni zaidi ya pendekezo tu kwamba njia bora ya kupambana na majaribu ni kupitia kunukuu maandiko.

Ndiyo, hiyo ni kweli, na hilo linaweza kupatikana hapa. Lakini unapoangalia maandiko haya ya Agano la Kale, yote yanahusiana na kile kilichotumika kwa Israeli. Na kwa hivyo, Yesu basi, nadhani, sura ya 4 ya Mathayo, anamwakilisha Yesu kama Israeli mpya, kama yule anayetimiza kile ambacho Israeli ilishindwa kufanya.

Israeli ilishindwa jaribio kupitia dhambi, kama Adamu na Hawa walivyoshindwa. Sasa Yesu anakuja kama Israeli mpya, na tunaweza kusema kama Adamu mpya, na anafaulu jaribio na sasa anatimiza kile ambacho Adamu na Hawa walishindwa kufanya na anatimiza kile ambacho Israeli walishindwa kufanya. Kwa hivyo, mahali pa kuanzia, basi, nadhani, itakuwa kuelewa kwamba Yesu ndiye Israeli mpya.

Yesu anawakilisha na kutimiza kusudi la Mungu kwa Israeli na Adamu na Hawa. Sasa kwa kuwa yote yanafikia kilele na utimilifu wake katika nafsi ya Yesu Kristo, katika sehemu inayofuata, tutaangalia mifano mingine kutoka Agano Jipya kuhusu jinsi, hasa tangu mwanzo na Injili, mada ya watu wa Mungu inavyotimizwa, si tu kwa Yesu bali pia kwa wafuasi wake.

Huyu ni Dkt. Dave Mathewson katika mfululizo wake wa mihadhara kuhusu Theolojia ya Agano Jipya. Huu ni kipindi cha 12 kuhusu Agano Jipya katika kitabu cha Ufunuo na Watu wa Mungu katika Agano la Kale na Agano Jipya.